

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ У ВИСОКОРОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розглянуто специфіку профорієнтаційної роботи у високорозвинених країнах світу. Крім того визначено поняття профорієнтації. З'ясовано провідні напрями реалізації профорієнтаційної роботи на прикладі Вінницького національного технічного університету.

Ключові слова: професійна орієнтація, організаційна структура системи профорієнтації, професійна консультація, професійна рекомендація.

Abstract

The article highlights the specificity of career guidance in developed countries. It also defines the concepts of career guidance. It is found the major directions of implementation of career guidance in case of Vinnytsia National Technical University.

Keywords: career guidance, organizational structure of career guidance, professional consultation, professional advice.

Вступ

Професійна орієнтація молоді – це комплексна науково обґрунтована система форм, методів та засобів впливу на особу з метою оптимізації її професійного самовизначення на основі врахування професійно важливих особистісних характеристик кожного індивідуума та потреб ринку праці. Ми прагнемо жити в успішному суспільстві, а успішність суспільства залежить від його ефективності. Ефективне суспільство будують професіонали - гарні фахівці, знавці своєї справи.

Результати дослідження

Перші приватні служби професійної орієнтації, а потім численні бюро, кабінети та інститути з'явилися у США, Англії, Німеччині на початку ХХІ століття. Сьогодні у високорозвинених країнах світу є численна мережа різноманітних служб профорієнтації. Аналіз закордонних джерел свідчить, що система профорієнтації в різних країнах не має єдиного чітко вираженого підходу [1].

У США організаційна структура системи профорієнтації характеризується високим ступенем централізації. Складовими елементами організаційної структури системи профорієнтації у США є державні та приватні агентства зайнятості, що здійснюють послуги щодо профконсультації, тестування осіб, які звертаються по допомогу у працевлаштуванні. Для проведення профорієнтаційної роботи і працевлаштування молоді більшість агентств зайнятості має відділи допомоги молоді.

Основну практичну роботу з профорієнтації серед учнів проводять штатні професійні консультанти. Профорієнтаційна робота починається з останніх класів початкової школи у формі бесід, індивідуальних та групових консультацій, тестування з метою виявлення нахилу і здібностей учня. На кожного учня складається персональне досьє, на основі якого даються профрекомендації. В університетах США є власні служби професійної кар'єри. Консультанти цих служб розробляють плани працевлаштування та проводять профорієнтаційну роботу, вони складають картотеку студентів, де визначаються індивідуальні профорієнтаційні характеристики, та картотеку підприємців — потенційних роботодавців; визначають канали контактів з ними з питань найму; підбирають із числа студентів кандидатури, які відповідають вимогам щодо конкретних робочих місць.

У Канаді створена багатоступенева система профорієнтації. Робота з профорієнтації починається з учнями шкіл за програмами з профорієнтації, в яких враховується розвиток ринку робочої сили і, зокрема, поточні та перспективні потреби у робочій силі. Важливою для вибору майбутньої професії та підготовки до самостійного трудового життя вважається праця учнів під час літніх канікул.

Відомості про працевлаштування на роботу можна одержати в інформаційних центрах сприяння найму (у Канаді працює понад 400 таких центрів). Основним завданням центрів є збирання та поширення інформації про вакантні робочі місця, консультації з питань найму та професійної освіти.

На Заході термін «професійна орієнтація» часто замінюють терміном «розвиток кар'єри». Програма «Career development» передбачає інформацію про майбутню кар'єру в усіх академічних предметах, зустрічі з представниками різних професій, відвідування підприємств і робочих місць, одержання досвіду роботи, створення спеціальних центрів кар'єри, підтримку випускників після закінчення навчального закладу [2].

У Великобританії керівництво профорієнтаційною роботою здійснюють державні органи. При Міністерстві з питань зайнятості діє Комісія з трудових ресурсів, головною функцією якої є підготовка та проведення заходів з профорієнтаційної роботи.

У Німеччині найвищим органом управління профорієнтацією та працевлаштуванням населення є Федеральний інститут зайнятості, який підпорядковано Міністерству праці та соціальної політики. Співробітники інституту проводять профорієнтаційну роботу серед учнів шкіл і частково в університетах. Профорієнтаційна робота у школах проводиться шляхом ознайомлення з професіями, тестування, консультацій і розробки суспільних заходів керівництва шкіл та організацій батьків щодо профрекомедацій стосовно вибору професій.

Організація профорієнтаційної роботи у Франції характеризується чіткою централізацією та регламентацією. Питаннями профорієнтації опікуються Національне бюро з освіти та професійної інформації, Центр професійної інформації та орієнтації, Національне агентство зайнятості. Національне бюро з освіти та професійної інформації розробляє методичні рекомендації з освітньої і професійної інформації та профорієнтації, здійснює загальну методичну роботу з профорієнтації, готує аналітичні огляди та організовує дослідження, за результатами яких складають прогнози.

Основою державної системи профорієнтації в Японії є Державна служба забезпечення зайнятості. У державних японських школах професійна орієнтація починається за два роки до випускного класу неповної середньої школи. У школах учні на спеціальних курсах знайомляться зі світом професій. Важливу роль у профорієнтації відіграють співробітники Державної служби забезпечення зайнятості, які проводять групові бесіди, тестування, профвідбір для подальшого навчання та працевлаштування.

У Скандинавських країнах широко розповсюджені «освітні гуртки» для ознайомлення з тією чи іншою професією [3].

В Україні проводиться активна профорієнтаційна робота серед майбутніх абітурієнтів. Для прикладу, Вінницький національний технічний університет систематично забезпечує виїзди своїх представників до шкіл, технікумів та училищ м. Вінниці і Вінницької області, виступи провідних вчених в пресі та на телебаченні.

Головною метою профорієнтаційної роботи у Вінницькому національному технічному університеті є пропаганда університету як вищого навчального закладу, який готує висококваліфікованих фахівців з тридцяти двох спеціальностей за двадцятьма двома напрямками підготовки, пошук найбільш підготовлених випускників загальноосвітніх навчальних закладів для вступу до університету, підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці. Важливу роль у роботі з майбутніми студентами ВНТУ відіграє Центр довузівської підготовки, в якому функціонують такі підрозділи як: фізико-математична школа, підготовчі курси, підготовче відділення.

Висновок

Як ми бачимо, профорієнтаційна робота сприяє цілеспрямованому розвитку здібностей людини, зростанню її професіоналізму, працездатності, збереженню здоров'я і виступає одним із важливих елементів державної політики в сфері соціального захисту та зайнятості населення, забезпечує ефективне використання трудового потенціалу особи, підвищення її соціальної та професійної мобільності. Вона спрямована на досягнення збалансованості між професійними інтересами і можливостями людини та потребами суспільства в конкретних видах професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Яскал Л. Профорієнтація та професійна підготовка дітей / Л. Яскал // Україна : аспекти праці. – К., 2003. – № 8. – С. 9–13.

2. Баріхашвілі І. І. Психологічні основи профорієнтації і професійного самовизначення. / І. І. Баріхашвілі, М. П. Ворона, І. М. Старіков. – Миколаїв : Атол, 2006. – 224 с.

3. Литвинова Н. І. Профорієнтаційний супровід професійного самовизначення учнів / Н. І. Литвинова // Проблеми сучасної психології: зб. наук. праць К-ПНУ ім. І. Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костенка АПН України. – Вип. 8 – 2010. – С. 620 – 630.

4. Петрук В. А. Аналіз принципів професійної орієнтації та мотивів вибору професії абітурієнтами / В. А. Петрук, Н. В. Ляховченко // Ученые записки Крымского инженерно-педагогического университета. – Симферополь, 2012. – №34. – С.80-84.

Грищенко Анастасія Анатоліївна — студент групи БТ-14б, факультет будівництва теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: nastya.hrischenko@gmail.com.

Науковий керівник: **Косарук Олена Миколаївна** – асистент, провідний інженер кафедри інтеграції навчання з виробництвом, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Anastasiia Grishchenko – Department of Building Heating and Gas Supply, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : nastya.hrischenko@gmail.com.

Supervisor: **Olena M. Kosaruk** – assistant, engineer Department of Training and Production Integration, Vinnytsia national technical university, Vinnitsa.